

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова**

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова
«25» червня 2013 р.
Протокол № 15
Голова Вченої ради, ректор
чл.-кор. НАН України,
проф. Андрущенко В.П.**

Навчальна програма

з дисципліни «Регіональна економіка»

галузь знань 0305

«Економіка і підприємництво»

Спеціальність 6.030501 «Економічна теорія»

Освітньо–кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 15 від «25» червня 2013 року)*

Укладач програми:
к.е.н., доцент Петришина Н.В.

Рецензенти програми:

к.е.н., доц. Штундер І.О.;
к.е.н., доц., зав. кафедрою «Економічної
теорії» Національного університету харчових технологій
Салатюк Н.М.

**Робота видана за кошти університету!
Продажу не підлягає!**

© Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013
© Петришина Н.В., 2013

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення регіональної економіки є важливою складовою фундаментальної підготовки студентів за фахом – економічна теорія. Вивчення курсу ставить за мету ознайомити студентів з особливостями регіональної економіки України. Зростання самостійності та посилення ролі регіонів у складі національної економічної системи є важливою особливістю сучасних трансформаційних процесів і сприяє: комплексному осмисленню актуальних регіональних аспектів розвитку ринкового господарства; дослідженню господарства регіону як цілісної соціально-економічної системи; пошуку нових, ефективних форм господарювання за рахунок більш досконалої просторової організації господарства. Багатоаспектний характер проблем регіональної економіки як науки сприяє підвищенню теоретичного рівня та розширенню світогляду студентів.

Розуміння студентами економічних спеціальностей суті будови, розвитку та процесів ринкової трансформації економіки регіонів надзвичайно важливе. Оскільки регіональна економіка є прикладною дисципліною, глибоке вивчення її не лише дасть можливість оволодіти сучасними науковими знаннями в цій сфері, а й забезпечить майбутнім фахівцям-економістам належну базу для самовдосконалення та формування інноваційних якостей їхньої особистості. Адже без таких знань складно вирішувати завдання в галузі управління, маркетингу, банківської справи, оподаткування, аналізу господарської діяльності тощо.

Вивчення дисципліни “Регіональна економіка” допомагає студентам оволодіти культурою економічного мислення, надає навички творчого мислення розвитку регіонів, створює основу для володіння сучасними науковими знаннями в цій сфері, а й забезпечує майбутнім фахівцям-економістам належну базу для самовдосконалення та формування інноваційних якостей їхньої особистості.

Володіння основами регіональної економіки для економістів – теоретиків надає дієвий інструментарій для економічного аналізу та розробки економічних теорій та концепцій як теоретичної бази для системи соціально-економічних реформ в умовах трансформаційних перетворень ринкової економіки.

Мета дисципліни полягає у систематизації та формуванні глибоких знань у студентів економічних спеціальностей щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, закономірності та особливості розміщення продуктивних сил в умовах становлення державності та розвитку демократії в Україні; формуванні у студентів теоретичних знань про регіональну економіку в Україні та вироблення практичних вмінь і навичок щодо обґрунтування доцільності розміщення населення і виробництва з урахуванням конкретної економічної ситуації; узгодженні загальнодержавної та регіональної економічної політики та інтересів, ресурсного забезпечення та організаційно-економічних механізмів комплексного соціально-економічного розвитку регіонів з урахуванням впливу національних і глобальних чинників; формування знань щодо сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки, а також екологічних знань, мислення та свідомості економістів.

Предметом регіональної економіки є сукупність понять та категорій регіональної економіки та обґрунтування на їх основі закономірностей соціально-економічного розвитку регіональної економіки, напрями її реформування і тенденції розвитку; розвиток господарства, закономірності, принципи та фактори його формування й функціонування в Україні. Вцілому ж предметом виступає господарський комплекс України та її регіонів.

До **основних завдань курсу** «Регіональна економіка» належать:

- вивчення закономірностей, принципів і факторів розміщення продуктивних сил;
- засвоєння студентами економічних спеціальностей теоретичних основ регіональної економіки та територіальної організації господарства;

- оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів;
- вивчення наукових засад формування регіональних соціально-економічних систем, теорії економічного районування, змістовних характеристик економічних районів, міжгалузевих господарських комплексів та регіональних особливостей їх розвитку;
- вивчення концептуальних основ державної регіональної політики соціально-економічного розвитку, її мети, завдань і механізму реалізації;
- пізнання наукових засад раціонального природокористування та системи екологічної інформації та моніторингу; специфіки антропогенного впливу на довкілля в регіонах за сучасного рівня розвитку науково-технічного прогресу;
- вивчення світового досвіду і міжнародного співробітництва у сфері охорони навколишнього природного середовища; об'єктивну необхідність раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни;
- набуття студентами основних навичок самостійного оцінювання інвестиційної привабливості регіонів та рівня інноваційного розвитку підприємств;
- визначення економічної та соціальної ефективності природоохоронної діяльності;
- засвоєння екологічні нормативи і стандарти.

Студенти повинні знати:

- сутність, методи та завдання регіональної економіки;
- закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил;
- сутність економічного районування та територіальної організації господарства;
- поняття регіону у системі територіального поділу праці;
- сутність, мету і завдання регіональної економічної політики;
- механізм реалізації регіональної економічної політики;

- сутність господарського комплексу України, його структуру;
- природний та трудовресурсний потенціал України;
- міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення;
- стан та перспективи розвитку економіки регіонів України;
- міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграцію в європейські та інші світові структури;
- фактори сталого розвитку продуктивних сил;
- наукові засади раціонального природокористування;
- сутність екологічного моніторингу і системи екологічної інформації;
- економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища;
- економічну і соціальну ефективність природоохоронної діяльності;
- світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Студенти повинні вміти:

- вільно володіти економічним категоріальним апаратом при висвітленні сутності економічних понять та процесів регіональної економіки;

- використовувати комплекс набутих знань з попередніх дисциплін для оцінки та теоретико-методологічного обґрунтування економічного та соціального розвитку країни.

Дисципліна викладається студентам спеціальності «Економічна теорія» (бакалавр) у **другому семестрі на четвертому курсі**. Програма складається з двох модулів, які логічно побудовані та кожен з яких завершується модульною контрольною роботою.

На семінарських заняттях, які проводяться у вигляді обговорень питань теми, практичних робіт, дискусій, доповідей, виступів, письмових контрольних робіт, тестувань тощо, перевіряється рівень засвоєння студентами матеріалу окремих тем та бачення ними усього комплексу

проблематики навчальної дисципліни “Регіональна економіка”; формуються вміння самостійно мислити, робити висновки та узагальнення на основі вивченого матеріалу. Питання для самостійної роботи дозволяють розширити діапазон вивчення проблем, ґрунтовно проаналізувати окремі аспекти тем курсу, висвітлити їх зв'язок з практикою господарювання. Дана програма забезпечує поетапне ґрунтовне та комплексне вивчення курсу.

Практичне значення освоєння курсу: Освоєння курсу “ Регіональна економіка” дає навички систематизації знань з економічної теорії; дозволяє студентам отримати уявлення про розміщення продуктивних сил як підґрунтя щодо розробки регіональної економічної політики держави. Курс поглиблює знання, одержані у попередніх курсах «Політичної економії», «Історії економічних учень» та «Економічної історії». Він дає можливість поглибити фундаментальну підготовку економістів, у формуванні світоглядних ідей щодо об'єктивного характеру процесу регіоналізації господарства як на світовому рівні, так і в національній економіці.

Дисципліна “Регіональна економіка” має важливу практичну спрямованість. Набуття інформаційної, функціональної, навчально-пізнавальної, комунікативної, соціальної та інших компетенцій дасть змогу майбутнім фахівцям-економістам навчитись аналізувати наукову інформацію, самостійно знаходити можливі ресурси для розв'язання проблем, моделювати різні ситуації та виробляти стратегію дослідження мети, мати критичне, творче мислення та швидко пристосовуватись до стрімких змін, що відбуваються в світі, формує світогляд студентів як майбутніх науковців, економістів та викладачів економічної теорії.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальними планами, загальний обсяг годин, який виділяється для вивчення дисципліни «Регіональна економіка» для студентів денної форми навчання становить 180 годин.

Для студентів денної форми навчання передбачено 20 години лекційних занять, 16 годин семінарських, 12 години індивідуальних занять (48 годин аудиторних), 132 годин припадає на самостійну роботу студентів.

Відповідно до сучасної концепції навчального процесу основним засобом оволодіння навчальним матеріалом є самостійна робота студентів. З одного боку, вона звільняє студентам час від обов'язкових занять і дає можливість ефективно його використовувати. З іншого — спонукає студентів до формування таких рис, як дисциплінованість, відповідальність, наполегливість, кмітливість тощо. Усе це створює передумови для кращого засвоєння знань та отримання навичок, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Тематичний план допомагає студентам зорієнтуватися в тому, які теми дисципліни розглядатимуться на лекціях і семінарських заняттях, а які рекомендується вивчати самостійно, за допомогою відповідних літературних джерел.

№ п/п	Теми курсу	Аудиторних занять	В т.ч.:			Самостійна робота	Всього
			лекції	семінари	Індив. робота		
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Модуль 1. Регіональна економіка</i>		41	17	14	10	98	180
1.	Предмет, метод і завдання дисципліни.	2	1	1	-	6	8
2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.	2	1	1	-	10	12
3	Економічне районування та територіальна організація господарства.	4	1	2	1	10	14
4	Регіон у системі територіального поділу праці.	2	1	-	1	8	10
5	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.	3	1	1	1	8	11
6	Механізм реалізації регіональної економічної політики.	2	-	1	1	6	8
7	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.	6	3	2	1	10	16
8	Природний та трудовресурсний потенціал України.	4	2	1	1	8	12
9	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.	4	2	1	1	6	10
10	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.	2	1	-	1	8	10
11	Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	4	1	2	1	6	10
12	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.	4	2	1	1	8	12
13	Фактори сталого розвитку продуктивних сил.	2	1	1	-	4	6
Вид контролю		модульна контрольна робота					
<i>Модуль 2 Екологія</i>		7	3	2	2	34	
14	Наукові засади раціонального природокористування.	2	1	-	1	6	8
15	Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.	1	-	1	-	6	7
16	Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.	1	1	-	-	8	9
17	Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.	1	-	1	-	6	7
18	Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.	2	1	-	1	8	10
Вид контролю		модульна контрольна робота					
ВСЬОГО:		48	20	16	12	132	180

III. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль I

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.

Зміст регіональної економіки. Предмет та об'єкт курсу “Регіональна економіка”, її місце у системі економічних і природничих наук. Наукові категорії регіональної економіки.

Методологічні основи дослідження регіональної економіки. Основні методи регіональної економіки: порівняльний територіальний, еталонів, аналогії, польових досліджень, джерел, системний, статистичний, балансовий, нормативний, метод циклів, “витрати – випуск”, моделювання, картографічний, ГІС – технології, програмно – цільовий.

Основні завдання курсу “Регіональна економіка”.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

Зміст основних понять “закон”, “закономірність”, “принцип”, “фактор”, їх об'єктивний характер. Економічні закони та закономірності розміщення продуктивних сил та їхній вплив на формування економіки регіонів.

Сутність законів регіонального розвитку.

Глобалізація та регіоналізація як світова закономірність розвитку економіки регіонів. Національні особливості регіоналізації та вплив на них глобальних чинників.

Принципи розміщення виробництва й територіальної організації господарства в умовах ринкового середовища господарювання.

Фактори розміщення продуктивних сил і формування регіональної економіки: історико-економічні фактори, фактор економіко-географічного положення, природно-ресурсні фактори, демографічні фактори регіонального

розвитку, соціально-економічні фактори , адміністративно-територіальний фактор, інноваційний, фінансовий, транспортний та інші фактори розвитку регіональної економіки.

Науково-технічний прогрес як фактор розвитку регіонів.

Наукові напрямки та теорії розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.

Розвиток теорії економічного районування. Сучасні теоретичні проблеми економічного районування. Економічний район та економічне районування, їхня суть та основні ознаки. Принципи, критерії та чинники економічного районування та районоформування.

Економічні райони та територіальна організація господарства України. Проблеми удосконалення економічного районування України

Територіальна структура господарства як основа економічного районування.

Територіальний поділ праці, його суть та зв'язок з формуванням економічних районів. Роль районоформування в територіальній організації регіональних господарських систем.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.

Сутність і рівні поділу праці. Поділ праці і регіональна організація економіки. Сутність і категорії регіональної економіки.

Теорії та концепції територіальної економіки: теорія просторових взаємозв'язків, теорія переміщень, теорія “періодичної матриці економічних систем”, теорія територіально – виробничого комплексу.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

Сутність, мета і завдання регіональної політики. Сучасні чинники регіональної політики та регіонального розвитку. Основні напрямки, рівні та принципи регіональної політики.

Розробка й реалізація регіональних соціально-економічних програм.

Роль місцевих виконавчих органів у здійсненні державної регіональної економічної політики та формуванні збалансованого соціально-економічного середовища регіонів.

Сутність методів аналізу економіки регіонів. Економічні методи регіонального аналізу.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

Методи, інститути, важелі механізму реалізації регіональної політики. Світовий досвід реалізації регіональної політики. Інвестиційний механізм реалізації регіональної політики.

Реалізація механізму міжбюджетних та податково-бюджетних відносин. Ціновий (тарифний) аспект механізму реалізації регіональної політики. Механізм реалізації структурно-територіальних проблем регіональної політики.

Роль держави в управлінні регіональною економікою. Державні структури управління регіоном. Стабілізація і збалансування розвитку регіонів.

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.

Поняття, суть та структура господарського комплексу України. Структурна трансформація національної та регіональної економічних систем. Стан та стратегія розвитку господарського комплексу України.

Промисловість як провідна галузь економіки України. Особливості формування міжгалузевих комплексів та регіональні особливості їх трансформації в сучасних умовах.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України.

Сутність, види та значення природних ресурсів. Класифікація природних ресурсів: мінерально-сировинні ресурси, земельні, водні, лісові

ресурси та їх значення. Економічна оцінка основних видів природних ресурсів України. Проблеми раціонального використання природних ресурсів. Місце України у світових запасах природних ресурсів і ступінь забезпеченості власних потреб.

Соціально-демографічний і трудовий потенціал регіонів України, його складові та регіональні відмінності. Статеві-вікова структура та особливості відтворення населення України. Економічно активне населення, структура та розподіл за видами зайнятості, сферами виробництва, діяльності та регіонами. Зайнятість, ринок праці та проблеми безробіття, їх регіональні особливості.

Виробничий і науково-технічний потенціал регіонів України, їх суть і складові. Особливості та проблеми розвитку в ринкових умовах господарювання.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.

Сутність регіональних міжгалузевих комплексів і їх структура. Особливості трансформаційних процесів у міжгалузевих комплексах: паливно-енергетичному, металургійному, машинобудівному, хімічному, лісопромисловому, агропромисловому, транспортному, будівельному та соціальному.

Поняття “паливно –енергетичний комплекс”, його структура. Методика розрахунків структури паливно-енергетичного балансу та визначення оптимальних варіантів використання паливних ресурсів.

Регіональні відмінності просторового розвитку та трансформаційних процесів у галузях паливної промисловості та електроенергетики.

Галузева структура металургійного комплексу та його значення в економіці регіонів. Принципи розміщення галузей чорної та кольорової металургії і регіональні відмінності просторового розвитку.

Трансформаційні процеси в основних галузях та виробництвах комплексу.

Зміст поняття “агропромисловий комплекс”, його галузева та територіальна структури. Значення сільськогосподарського виробництва у житті суспільства.

Основні причини занепаду сільського господарства в Україні та показники його розвитку.

Реструктуризація сільського господарства: організаційна і соціальна перебудова. Напрямки вдосконалення розвитку окремих галузей сільського господарства та функціонування регіональних ринкув продовольства.

Специфіка транспорту як галузі матеріального виробництва, його роль у територіальному поділі праці. Вплив транспортного фактору на сучасні зрушення у розміщенні продуктивних сил регіонів.

Техніко – економічні особливості транспорту. Регіональні відмінності розвитку транспортної мережі та основних видів транспорту в Україні.

Взаємодія галузей транспортного комплексу та зв'язку України з транспортними та інформаційними системами світу.

Хімічний комплекс, його значення та структура. Регіональні особливості просторового розвитку та ринкової трансформації провідних галузей і виробництв.

Лісопромисловий комплекс, його структура та значення. Регіональні особливості просторового розвитку та ринкової трансформації основних галузей і виробництв.

Будівельний та соціальний комплекси, їх структура та регіональні відмінності просторового розвитку й ринкової трансформації в основних галузях.

Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

Сутність та тенденції розвитку регіональних соціально-економічних систем.

Особливості розвитку економічних районів України як регіональних соціально-економічних систем: Донецький економічний район,

Придніпровський економічний район, Східний економічний район, Центральний економічний район, Поліський економічний район, Подільський економічний район, Карпатський економічний район, Причорноморський економічний район.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

Загальні особливості розвитку економічних районів України на сучасному етапі. Мікроекономічні райони України. Мезоекономічні райони України.

Регіональна економічна ситуація. Регіональна етнокультурна ситуація. Регіональна соціальна ситуація. Регіональна екологічна ситуація.

SWOT-аналіз та перспективи розвитку економічних районів.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.

Суть і значення міжнародних економічних зв'язків. Основні форми економічного співробітництва країн світу. Сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків України та її регіонів. Експортний потенціал України та її регіонів.

Основні напрями розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

Інтеграція міжнародних економічних зв'язків України в європейські та інші світові структури. Міжнародна економічна інтеграція, її суть, види, типи та форми. Передумови участі України у світових інтеграційних процесах. Експортний потенціал України.

Основні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Зовнішньоторговельна діяльність України на сучасному етапі. Економічні зв'язки України з країнами СНД. Гармонізація законодавства України із законодавством ЄС.

Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

Теоретичні основи сталого економічного зростання. Фактори сталого розвитку продуктивних сил і економіки. Фактори сталого розвитку

економіки: підвищення рівня загальної професійної і екологічної освіти віх громадян, зниження матеріало- і енергомісткості виробництва продукції, впровадження безвідходних технологій і виробництв.

Економічні та соціальні фактори, які забезпечують сталий розвиток продуктивних сил. Концепція сталого розвитку продуктивних сил України.

Модуль 2. Екологія

Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування.

Сутність, основні види та напрями природокористування. Предмет вивчення екології. Методи дослідження екологічних проблем. Екосистеми та їх структура, види екосистем. Етапи природокористування в Україні .

Взаємодія суспільства і природи: еколого-економічні протиріччя. Основні види і джерела забруднення природного середовища. Основні принципи та завдання раціонального природокористування.

Екологізація як метод раціонального природокористування.

Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.

Сутність та основні завдання моніторингу.Обект та предмет екологічного моніторингу. Організація екологічного моніторингу на різних рівнях впливу. Екологічний моніторинг на суходолі і на морі. Використання інформаційних систем у екологічному моніторингу. Глобальна система моніторингу та система екологічного моніторингу України.

Нормативи та стандарти якості довкілля. Екологічне законодавство і механізм його чинності.

Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.

Сутність економічного механізму природокористування та його вплив на охорону навколишнього середовища. Правова основа

природокористування. Субекти управління природокористування. Економічні заходи державного та ринкового стимулювання природокористування та охорони навколишнього середовища.

Система фінансування природокористування та охорони навколишнього середовища. Екологічний менеджмент і екологічний аудит в економічному механізмі природокористування.

Тема 17. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.

Сутність екологічного ефекту та екологічної ефективності. Способи розрахунку ефекту й ефективності природоохоронних заходів. Неефективність природоохоронної діяльності та еколого-економічна шкода. Ефективність природоохоронної діяльності. Соціально-економічні орієнтири природокористування та природоохоронної діяльності. Нові напрямки підвищення соціально-економічної ефективності в природоохоронній діяльності. Екологічне підприємництво.

Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основні глобальні екологічні проблеми сучасності: констатація та напрямки подолання. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища. Світові партії і рухи екологічного спрямування.

Екологічна політика України і міжнародна співпраця. Міжнародні конвенції з питань охорони довкілля. Екологічна освіта, наука, зв'язки з громадськістю.

3.1. Плани лекцій

Модуль 1

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.

- 1.Об'єкт і предмет курсу «Регіональна економіка».
- 2.Основні поняття та наукові категорії регіональної економіки.
- 3.Основні завдання та методи дисципліни «Регіональна економіка».

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

1. Зміст основних понять «закон», «закономірність», «принцип», «фактор».
- 2.Загальні закономірності розміщення виробництва та формування економіки регіонів.
3. Принципи та фактори розвитку і розміщення продуктивних сил, їх суть.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.

- 1.Економічний район та економічне районування, їхня суть та основні ознаки.
- 2.Принципи, критерії та чинники економічного районування та районоформування.
- 3.Територіальна структура господарства як основа економічного районування.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.

- 1.Економіка регіону – ланка єдиного господарського комплексу.
- 2.Диференціація регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил.

3. Місце та роль Столичного, Донецького, Придніпровського, Північно-Східного, Поліського, Карпатського, Подільського, Північно-Західного, Причорноморських економічних районів.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

1. Суть, мета і концепція регіональної економічної політики.
2. Основні напрями та завдання регіональної економічної політики.
3. Рівні та принципи регіональної політики.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

1. Методи, інститути, важелі механізму реалізації регіональної політики.
- 2..
3. Роль держави в управлінні регіональною економікою .

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.

1. Сутність господарського комплексу, структура суспільного виробництва.
2. Сутність і особливості господарського комплексу України
3. Регіональні ринки як елементи господарського комплексу.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України.

1. Природно-ресурсний потенціал та його структура.
2. Економічна оцінка природних ресурсів та природних умов.
3. Трудовий потенціал України.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.

1. Галузева структура економіки та її регіональні особливості.
2. Агропромисловий комплекс: сутність та регіональні відмінності розвитку.

3. Машинобудівний комплекс: сучасний стан та перспективи розвитку.

Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

1. Сутність та розвиток регіональних соціально-економічних систем.
2. Особливості розвитку економічних районів України як регіональних соціально-економічних систем.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

1. Загальні особливості розвитку економічних районів України на сучасному етапі.
2. Мікроекономічні райони України.
3. Мезоекономічні райони України.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.

1. Суть і значення міжнародних економічних зв'язків.
2. Основні форми економічного співробітництва країн світу
3. Передумови участі України у світових інтеграційних процесах.

Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

1. Сутність поняття “сталий розвиток продуктивних сил”.
2. Економічні та соціальні фактори, які забезпечують сталий розвиток продуктивних сил.
3. Концепція сталого розвитку продуктивних сил України.

Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування.

1. Процес, основні види та напрями природокористування.
2. Основні принципи раціонального природокористування.
3. Завдання раціонального природокористування.

Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.

1. Сутність та основні завдання моніторингу.
2. Організація екологічного моніторингу на різних рівнях впливу.

Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.

1. Економічний механізм впливу на природокористування та охорону навколишнього середовища.
2. Економічні заходи державного та ринкового стимулювання природокористування та охорони навколишнього середовища.
3. Система фінансування природокористування та охорони навколишнього середовища.

Тема 17. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.

1. Сутність ефективності природоохоронної діяльності.
2. Напрямки підвищення соціально-економічної ефективності в природоохоронній діяльності.

Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

1. Основні глобальні екологічні проблеми сучасності.
2. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища
3. Глобальний характер екологічної проблеми.
4. Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП).

3.2. Плани семінарських занять

Модуль 1

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.

1. Сутність, мета і завдання регіональної економіки.
2. Місце регіональної економіки в системі наук .
3. Основні методи регіональної економіки.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

1. Економічні закони та закономірності розміщення господарства.
2. Принципи та фактори розміщення продуктивних сил.
3. Теорії економічного розвитку регіонів та їх основні етапи.
4. Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасної економіки.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.

1. Сутність, типи економічних районів та їхні цільові функції.
2. Підходи і проблеми економічного районування.
3. Територіальний поділ праці, його суть та зв'язок з формуванням економічних районів.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.

1. Поділ праці і регіоналізація економіки.
2. Основні теоретичні уявлення про регіон. Термінування регіонів.
3. Теорії та концепції територіальної економіки.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

1. Визначення регіональної політики, її мета і завдання.
2. Основні напрями та принципи регіональної економічної політики.
3. Сучасні чинники регіональної політики та регіонального розвитку.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

1. Інвестиційний механізм реалізації регіональної політики.
2. Реалізація механізму міжбюджетних та податково-бюджетних відносин.
3. Ціновий аспект механізму реалізації регіональної політики.

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.

1. Сутність та структура господарського комплексу.
2. Стан та стратегія розвитку господарського комплексу України.
3. Зв'язки та суспільні форми організації виробництва в господарському комплексі України.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України.

1. Види природних ресурсів та їх класифікація. Природно – ресурсний потенціал.
2. Проблеми раціонального використання природних ресурсів
3. Соціально-демографічний і трудовий потенціал.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.

1. Аналіз регіонального формування і розвитку основних міжгалузевих комплексів України.
2. Проблеми та перспективи розвитку міжгалузевих комплексів.

Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

1. Особливості розвитку економічних районів України як регіональних соціально-економічних систем (Донецький, Придніпровський, Східний, Центральний, Поліський, Подільський, Карпатський, Причорноморський).

2. Напрями удосконалення розвитку економічних районів України.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

1. Порівняльна характеристика Столичного, Донецького, Придніпровського та Північно-Східного економічних регіонів України: трудовий ресурсний, природно-ресурсний, науково-технічний, виробничий потенціал; галузі спеціалізації, міжрайонні та зовнішньоекономічні зв'язки.

2. Рівень конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіонів.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.

1. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

2. Основні напрямки зовнішньоекономічних зв'язків України.

3. Інтеграція України у сучасну світогосподарську систему.

Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

1. Фактори сталого розвитку продуктивних сил: сутність та особливості виокремлення.

2. Завдання реалізації концепції сталого розвитку.

Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування.

1. Екологія, основні поняття та визначення.

2. Екологізація як метод раціонального природокористування.

3. Основні види і джерела забруднення навколишнього природного середовища.

Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.

1. Використання інформаційних систем у екологічному моніторингу.

2. Глобальна система моніторингу та система екологічного моніторингу України.

Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.

1. Особливості природокористування в регіонах України.
2. Екологічне законодавство і механізм його чинності.
3. Нормативи та стандарти якості довкілля.
4. Аналіз екологічної ситуації в регіонах України, шляхи розв'язання екологічних проблем.

Тема 17. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.

1. Ефективність та неефективність природоохоронної діяльності.
2. Соціально-економічні орієнтири природокористування та природоохоронної діяльності.

Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

1. Напрями вирішення глобальних екологічних проблем.
2. Світові партії і рухи екологічного спрямування.
3. Екологічна проблема в умовах глобального розвитку суспільства.
4. Аналіз міжнародних проектів охорони навколишнього середовища.
5. Участь України в реалізації міжнародних програм у сфері охорони навколишнього середовища.

3.3. Самостійна робота студентів.

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.

- 1.Методологічні основи курсу «Регіональна економіка».
2. Регіональна наука та регіональна економіка.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

- 1.Сутність і складові елементи продуктивних сил.
- 2.Вітчизняні теорії розміщення продуктивних сил і регіональної економіки.
- 3.Зарубіжні теорії розміщення продуктивних сил і регіональної економіки.
- 4.Розвиток і розміщення продуктивних сил в умовах глобалізації та регіоналізації світового економічного простору.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.

- 1.Напрями удосконалення економічного районування України.
2. Сучасні мережі економічних районів та їхній склад.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.

- 1.Сутність і категорії регіональної економіки.
- 2.Теорія центральних місць.
- 3.Види територіального поділу праці.
- 4.Основні показники участі регіону у територіальному поділі праці.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.

1. Структура економічної політики , її суб'єкти.
- 2.Регіональна економічна і соціальна політика

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

- 1.Методи державного управління і регулювання в регіоні.

2. Державні структури управління регіоном.
3. Світовий досвід реалізації механізму регіональної політики

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.

1. Стратегія розвитку господарського комплексу України та шляхи її удосконалення.
2. Економічна взаємодія інституціональних одиниць та їх фіксація у регіоні через систему національних та регіональних рахунків.
3. Етапи структурних перетворень в Україні.
4. Реструктуризація господарського комплексу, її складові.
5. Динаміка та ефективність трансформації господарського комплексу України на сучасному етапі.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України.

1. Виробничий, науково-технічний, фінансовий та інноваційно-інвестиційний потенціал.
2. Мінерально-сировинні ресурси, земельні, водні, лісові ресурси держави та їх значення.
3. Міграція населення та її види.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.

1. Хімічний комплекс, його значення та структура.
2. Лісопромисловий комплекс, його структура та значення.
3. Будівельний та соціальний комплекси, їх структура та регіональні відмінності просторового розвитку й ринкової трансформації в основних галузях.

Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

1. Перспективи розвитку економічних районів.
2. Світовий досвід розвитку економічних районів на сучасному етапі.

3. Міжрайонні економічні зв'язки, їх напрямки, проблеми реалізації.
4. Засоби державного регулювання і прогнозування розвитку економічних регіонів.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

1. Регіональна екологічна ситуація.
2. SWOT-аналіз та перспективи розвитку економічних районів.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.

1. Конкурентні переваги України та основні напрями їх використання.
2. Міжнародний поділ праці, його суть і значення у формуванні зовнішньоекономічних зв'язків.
3. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності України.
4. Аналіз основних форм економічного співробітництва України з країнами світу та інтеграції країни у світовий економічний простір.
5. Стан, проблеми і перспективи формування експортного потенціалу України.
6. Основні напрямки співробітництва між Україною і ЄС.

Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

1. Підвищення рівня загальної професійної і екологічної освіти як фактор сталого розвитку.
2. Впровадження безвідходних технологій і виробництв в економіці як фактор сталого розвитку.

Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування.

1. Раціональне та нераціональне природокористування, його наслідки.
2. Екосистеми та їх структура, види екосистем.
3. Аналіз карт забруднення навколишнього середовища та його наслідків.

4. Системний підхід у природокористуванні.
5. Кризові явища у природокористуванні.

Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.

1. Предмет екологічного моніторингу населених пунктів.
2. Система екологічного моніторингу в Україні, його основні результати.
3. Екологічний моніторинг, його види та рівні.
4. Джерела екологічної інформації.
5. Регіональні системи моніторингу в Україні.

Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.

1. Екологічний менеджмент і екологічний аудит в економічному механізмі природокористування.
2. Основні важелі механізму управління та зв'язки між ними.
3. Ресурсозбереження як головний напрям природокористування.
4. Основні напрямки охорони навколишнього середовища від забруднення.
5. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.

Тема 17. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності.

1. Еколого-економічна шкода природоохоронної діяльності.
2. Екологічне підприємництво та його розвиток в сучасних умовах в Україні.
3. Заходи щодо охорони навколишнього середовища в регіонах України.
4. Методи визначення економічної ефективності природоохоронних заходів.

Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

1. Напрями екологічної політики в Україні.

2. Міжнародні конвенції з питань охорони довкілля.
3. Екологічні кризи в історії людства.
4. Міжнародні програми у сфері охорони навколишнього середовища.
5. Діяльність урядових і міжурядових організацій у сфері охорони навколишнього середовища.
6. Міждержавні багатосторонні та двосторонні програми у сфері охорони навколишнього середовища.

3.4. Індивідуальна робота студентів

Тематика рефератів.

1. Основні поняття та наукові категорії регіональної економіки.
2. Місце регіональної економіки в системі наук.
3. Методологічні основи досліджень регіональної економіки.
4. Загальні закономірності розміщення виробництва та формування економіки регіонів.
5. Принципи та фактори розвитку і розміщення продуктивних сил, їх суть.
5. Основні етапи розвитку теорій регіональної економіки.
6. Розмежування економічних районів.
7. Роль районоформування в територіальній організації регіональних господарських систем.
8. Територіальна структура господарства як основа економічного районування.
9. Розвиток теорії економічного районування.
10. Сучасні теоретичні проблеми економічного районування.
11. Теорія ринкових потенціалів і просторової взаємодії .
12. Концепція геомаркетингу та інституціональна концепція.
13. Сучасні теорії регіональної економіки.
14. Теорія територіальних кластерів.
15. Сутність методів аналізу економіки регіонів.
16. Регіонально-економічна діагностика.
17. Кон'юнктурний аналіз регіональної економіки
18. Регіональне зростання та міжрегіональна нерівність
19. Міжрегіональні зв'язки та відкритість регіональних економік.
20. Формування регіональних стратегій розвитку. SWOT-аналіз.
21. Визначення регіональної політики, її мета і завдання.
22. Механізм реалізації державної регіональної економічної політики.
23. Роль органів місцевого самоврядування у здійсненні державної регіональної економічної політики.

- 24.Прогнозування і державні програми розвитку регіонів.
- 25.Економічні методи регіонального аналізу.
- 26.Основні аспекти аналізу регіональної економічної політики.
- 27.Політика самоуправління і ефективності підприємства
- 28.Державна національно-економічна політика
- 29.Політика структурної оптимізації регіональної економіки
- 30.Пріоритети політики оптимізації регіональних економічних структур
- 31.Стабілізація і збалансування розвитку регіонів.
- 32.Підприємизація і лібералізація у системі управління і регулювання в регіоні
- 33.Регіональна система управління і регулювання.
- 34.Теоретичні засади регіонального управління.
і регулювання.
- 35.Регіональна економіка як об'єкт саморегулювання.
- 36.Функції регіонального управління і регулювання.
- 37.Підходи регіонального управління і регулювання.
- 38.Управління і регулювання виробництвом регіонального продукту.
- 39.Економічне саморегулювання господарських структур регіону.
- 40.Механізм реалізації структурно-територіальних проблемі регіональної політики.
- 41.Економічна оцінка основних видів природних ресурсів України.
- 42.Характеристика природно-ресурсного потенціалу економічних районів.
- 43.Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу.
- 44.Екологічні проблеми України та шляхи їх вирішення
- 45.Роль населення у розвитку та територіальній організації народного господарства .
- 46.Чисельність і територіальне розміщення населення.
- 47.Відтворення населення та його регіональні особливості.
- 48.Рівень життя населення та його регіональні відмінності.

49. Етнічний склад населення та його територіальні особливості.
50. Міське і сільське населення.
51. Трудоресурсна ситуація та її регіональні особливості.
52. Ринок праці та забезпечення ефективної зайнятості.
53. Виробничий та науково-технічний потенціал.
54. Економічна сутність виробничого та науково-технічного потенціалу.
55. Характеристика виробничого потенціалу України. Етапи його формування і розвитку.
56. Науково-технічний потенціал України та оцінка його стану.
57. Оцінка інноваційного потенціалу України та її регіонів.
58. Реструктуризація економіки в ринкових умовах.
59. Сутність регіональних міжгалузевих комплексів і їх структура.
60. Випуск регіонального продукту.
61. Структура регіонального продукту: проміжне споживання і додана вартість.
62. Використання регіонального доходу
63. Паливно-енергетичний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
64. Металургійний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
65. Машинобудівельний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
66. Хіміко-лісовий комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
67. Агропромисловий комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
68. Будівельний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
69. Транспортний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.

70. Соціальний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
71. Рекреаційний комплекс: особливості розвитку та розміщення продуктивних сил.
72. Стійкий розвиток регіональних соціально-економічних систем.
73. Особливості розвитку економічних районів України як регіональних соціально-економічних систем в посткризовий період.
74. Мегаекономічні райони світу.
75. Мегаекономічні райони Європи.
76. Мегаекономічні райони Російської Федерації і Азії.
77. Мегаекономічні райони Америки.
78. Мегаекономічні райони Африки.
79. Мегаекономічні райони Австралії та Океанії.
80. Економіка континентів і світу.
81. Сутність і значення міжнародного поділу праці у формуванні зовнішньоекономічних зв'язків.
82. Обсяги і напрями іноземного інвестування економіки України.
83. Економічні зв'язки України з країнами СНД та світу.
84. Експортний потенціал України та її регіонів.
85. Міжнародна економічна інтеграція, її суть, види, типи та форми.
86. Зовнішньоторговельна діяльність України на сучасному етапі.
87. Гармонізація законодавства України із законодавством ЄС.
88. Основні принципи еколого – економічного розвитку.
89. Етапи природокористування в Україні.
90. Взаємодія суспільства і природи: еколого-економічні протиріччя .
91. Екологічна освіта і наука в Україні.

IV. Орієнтовні питання до іспиту

1. Об'єкт і предмет курсу «Регіональна економіка».
2. Основні поняття та наукові категорії регіональної економіки.
3. Основні завдання та методи дисципліни «Регіональна економіка».
4. Зміст основних понять «закон», «закономірність», «принцип», «фактор».
5. Загальні закономірності розміщення виробництва та формування економіки регіонів.
6. Принципи та фактори розвитку і розміщення продуктивних сил, їх суть.
7. Економічний район та економічне районування, їхня суть та основні ознаки.
8. Принципи, критерії та чинники економічного районування та районоформування.
9. Територіальна структура господарства як основа економічного районування.
10. Економіка регіону – ланка єдиного господарського комплексу.
11. Диференціація регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил.
12. Місце та роль Столичного, Донецького, Придніпровського, Північно-Східного, Поліського, Карпатського, Подільського, Північно-Західного, Причорноморського економічних районів.
13. Суть, мета і концепція регіональної економічної політики.
14. Основні напрями та завдання регіональної економічної політики.
15. Рівні та принципи регіональної політики.
16. Методи, інститути, важелі механізму реалізації регіональної політики.
17. Роль держави в управлінні регіональною економікою .
18. Сутність господарського комплексу, структура суспільного виробництва.
19. Сутність і особливості господарського комплексу України

20. Регіональні ринки як елементи господарського комплексу.
21. Природно-ресурсний потенціал та його структура.
22. Економічна оцінка природних ресурсів та природних умов.
23. Трудоресурсний потенціал України.
24. Галузева структура економіки та її регіональні особливості.
25. Агропромисловий комплекс: сутність та регіональні відмінності розвитку.
26. Машинобудівний комплекс: сучасний стан та перспективи розвитку.
27. Сутність та розвиток регіональних соціально-економічних систем.
28. Особливості розвитку економічних районів України як регіональних соціально-економічних систем.
29. Загальні особливості розвитку економічних районів України на сучасному етапі.
30. Мікроекономічні райони України.
31. Мезоекономічні райони України.
32. Суть і значення міжнародних економічних зв'язків .
33. Основні форми економічного співробітництва країн світу.
34. Передумови участі України у світових інтеграційних процесах.
35. Сутність поняття “сталий розвиток продуктивних сил”.
36. Економічні та соціальні фактори, які забезпечують сталий розвиток продуктивних сил.
37. Концепція сталого розвитку продуктивних сил України.
38. Процес, основні види та напрями природокористування.
39. Основні принципи раціонального природокористування.
40. Завдання раціонального природокористування.
41. Сутність та основні завдання моніторингу.
42. Організація екологічного моніторингу на різних рівнях впливу.
43. Економічний механізм впливу на природокористування та охорону навколишнього середовища.

44. Економічні заходи державного та ринкового стимулювання природокористування та охорони навколишнього середовища.
45. Система фінансування природокористування та охорони навколишнього середовища.
46. Сутність ефективності природоохоронної діяльності.
47. Напрямки підвищення соціально-економічної ефективності в природоохоронній діяльності.
48. Основні глобальні екологічні проблеми сучасності.
49. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища
50. Глобальний характер екологічної проблеми.
51. Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП).

V. Порядок поточного і підсумкового контролю та оцінювання знань студентів

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до конкретної теми.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль) або логічно завершених модулів (проміжний контроль).

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю:

- усне опитування;
- перевірка виконання індивідуальних завдань, в тому числі й на контурних картах;
- перевірка виконання завдань самостійної роботи;
- оцінка участі студента в обговоренні проблемних питань;
- оцінка участі студента в дискусії.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми проміжного (модульного) контролю:

- тестова контрольна робота;
- захист творчих міні-робіт (есе).

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю як екзамен.

№	Види навчальної діяльності	Кількість балів		Примітка
		мінімум	максимум	
1.	Активність студентів на семінарських заняттях та їх самостійна робота	15 20*	25	Види навчальної діяльності студента та критерії оцінювання його знань, умінь і навичок подані вище.
2.	Науково-студентська робота	5	5	
2.	Виконання модульних завдань			Модуль включає 4 завдання: 2 теоретичних питання, один тест, одна вправа. Можливі оцінки завдань: 5;5,4,1;0. Обов'язковим є відповідь на теоретичне питання.
	-1 модуль	5	10	
	-2 модуль	5	10	
4.	Разом поточний контроль	30	50	
5.	Іспит	30	50	Іспит включає 5 питань: 3 – теоретичні, тест, вправу. Можливі оцінки теор. питання: 13;10;7; 0;. тест – 5; 0; вправа – 6; 5; 4; 0.
6.	Всього	60	100	

*для студентів, які не займаються науково-студентською роботою.

6. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Умови отримання позитивних оцінок на екзамені встановлюються в межах (у відсотках до максимального результату виконання індивідуальних завдань): «задовільно» – 60-74%; «добре» – 75-89%; «відмінно» – 90% та більше.

Оцінку “відмінно” одержують студенти, які:

1. виявили ґрунтовні знання предмету з усіх трьох питань екзаменаційного білету, послідовно і логічно виклавши зміст цих питань;
2. вільно володіють термінологією, дають визначення законів, закономірностей і фундаментальних тенденцій;
3. розкривають зміст пояснюючих моделей, ілюструють певні зв'язки економічних явищ за допомогою формул і графічних зображень;
4. здатні застосовувати певні моделі у поясненні конкретних економічних ситуацій;
5. вміють робити розрахунки за відповідними формулами і тлумачити одержані результати;
6. знають статистичні та фактологічні джерела економічної інформації.

Оцінку “добре” одержують студенти, які:

1. виявили знання предмету з усіх трьох питань екзаменаційного білету, послідовно і логічно виклавши зміст цих питань;
2. розкривають зміст пояснюючих моделей, ілюструють певні зв'язки економічних явищ за допомогою формул і графічних зображень;
3. вміють робити розрахунки за відповідними формулами і тлумачити одержані результати;
4. виконали впродовж вивчення курсу всі індивідуальні завдання викладача і вчасно звітували про їх виконання.

Оцінку “задовільно” одержують студенти, які:

1. виявили знання принаймні, двох з трьох питань екзаменаційного білету;

2. володіють термінологією і знають основні закони та закономірності.

Правила розрахунку результатів навчання визначаються викладачами за погодженням з кафедрами з урахуванням особливостей організації навчального процесу на різних формах навчання, встановлених робочим навчальним планом співвідношень між різними видами навчальних занять і самостійною роботою студентів, вагомості різних форм контрольних заходів, а також технічних можливостей використання певних видів контрольних заходів.

В результаті вивчення дисципліни “Регіональна економіка” знання студента оцінюються в 200 балів (максимальна кількість). 100 балів студент може отримати впродовж семестру за роботу на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, в тому числі й на контурній карті, підготовку і захист творчої роботи (реферат) та тестову контрольну роботу. У 100 балів оцінюється відповідь студента на екзамені (за чотири запитання в екзаменаційному білеті, три з яких оцінюються по 20 балів, а одне, з виконанням завдання на контурній карті, у 20 балів).

Відповідність кількості балів оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS наведена в таблиці:

**Рейтингова шкала оцінювання знань, умінь і навичок студентів НПУ
імені М.П.Драгоманова**

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою НПУ</i>	<i>Визначення</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	
			<i>Екзамен</i>	<i>Залік</i>
<i>A</i>	<i>90-100</i>	<i>Відмінно</i>	<i>5 (відмінно)</i>	<i>зараховано</i>
<i>B</i>	<i>80-89</i>	<i>Дуже добре</i>	<i>4 (добре)</i>	
<i>C</i>	<i>70-79</i>	<i>Добре</i>	<i>3 (задовільно)</i>	
<i>D</i>	<i>65-69</i>	<i>Задовільно</i>		
<i>E</i>	<i>60-64</i>	<i>Достатньо</i>	<i>2 (незадовільно)</i>	<i>незараховано</i>
<i>FX</i>	<i>35-59</i>	<i>Незадовільно з можливістю повторного складання</i>		
<i>F</i>	<i>1-34</i>	<i>Незадовільно з обов'язковим повторним курсом</i>		

VI. ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Закон України ” Про місцеве самоврядування в Україні ” // Відомості Верховної Ради . – 1997. - №24. – Ст.170.
2. Закон України ” Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії ” // Відомості Верховної Ради . – 2000. - №48. – Ст.409.
3. Закон України ” Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України ” // Відомості Верховної Ради . – 2000. - №25. – Ст.195.
4. Закон України ” Про стимулювання розвитку регіонів ” // Відомості Верховної Ради . – 2005. - №51. – Ст.548.
5. Указ Президента України ” Про концепцію державної регіональної політики ” від 25 травня 2001 року №341/2001 // Офіційний вісник України . – 2001. - №22. – С.22-28.
6. Постанова Верховної Ради України ” Про концепцію сталого розвитку населених пунктів ” від 24.12.1999., №1359 – XIV.
7. Програма економічних реформ України на 2010–2014 рр. “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” / Комітет з економічних реформ при Президентові України. – К., 2010. – 85 с.
8. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) "Шляхом Європейської інтеграції"./ За ред. Гальчинського А. С., Гейця В. М. та ін. — Офіц. вид. — К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 416с.
9. Антошкіна Л. І. Регіональна економіка: навч.-метод. посібник:для студ. ВНЗ / Л.І. Антошкіна, Ж.О. Шульга.— Донецьк : Юго-Восток, 2008. — 231с.
10. Арапова В. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. Посібник / Арапова В. І., Кузьміна О. М., Рябіна Л. Б. /

Вінницький фінансово-економічний ун-т. — Вінниця : ПП "Вид-во "Тезис", 2005. — 160с.

11. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: підручник / [Дорогунцов С. І., Заяць Т. А., Пітюренко Ю. І., Фащевський М. І., Чернюк Л. Г.]; / под ред. С. І. Дорогунцова. / Київський національний економічний ун-т — К. : КНЕУ, 2005. — 988 с.

12. Жук М. В. Регіональна економіка: підручник / М.В. Жук — К. : Академія, 2008. — 416с. — (Серія "Альма-матер").

13. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посібник / С.І. Іщук / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К. : Видавець Паливода А.В., 2006. — 284с.

14. Курочкін Г. Ф. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібник / Г.Ф. Курочкін / Національна академія управління. — К., 2004. — 272с.

15. Методичні вказівки до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) з дисципліни "Регіональна економіка": для студ. спец. "Облік і аудит", "Економічна кібернетика", "Маркетинг", "Фінанси і кредит" ("Фінанси" і "Банківська справа"), "Міжнародні відносини", "Менеджмент", "Економіка підприємства" студ. ден. і заоч. форм навчання / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / Б.Ф. Заблоцький (уклад.), І.І. Герасимова (уклад.). — Л. : Видавництво ЛКА, 2009. — 27с.

16. Нижник В. М. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. Посібник / В.М. Нижник. — 2.вид. — Хмельницький : ХНУ, 2006. — 321с.

17. Петкова Л. О. Регіональна економіка: [навч.-метод. посібник] / Петкова Л. О., Лебедева М. В., Бойко А. В./ Черкаський держ. технологічний ун-т. — Черкаси : ЧДТУ, 2008. — 104с.

18. Петрига О. М. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Петрига; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. — К. : Персонал, 2009. — 301 с.

19. Продуктивні сили і регіональна економіка: зб. наук. пр. : у 2 ч. / НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України / Б. М. Данилишин (Відп. ред.), М. І. Фащевський (Ред.), Я. Б. Олійник (Ред.), Л. Г. Чернюк (Ред.), А. С. Лисецький (Ред.), 2009. — 261 с.

Ч. 2 — 261 с.

20. Продуктивні сили і регіональна економіка: Зб. наук. пр. У 2 ч. / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / С.І. Дорогунцов (відп.ред.). — К. : РВПС України НАН України, 2002. — 329с.

Ч. 1— К. : РВПС України НАН України, 2002 — 329с.

21. Продуктивні сили і регіональна економіка: зб. наук. праць: у 2 ч. / НАН України, Рада по вивченню продукт. сил України ; ред. кол.: Б. М. Данилишин (відп. ред.) [та ін.], 2009. — 288 с.

Ч. 1 — 288 с.

22. Регіональна економіка: навч. посібник / [Олійник Я. Б., Запотоцький С. П., Кононенко О. Ю., Мельничук А. Л., Пасько В. Ф.]; під ред. Я.Б. Олійника. — 2-ге вид., змінене і доп. — К. : КНТ; Видавець Фурса С.Я., 2008. — 440с.

23. Регіональна економіка: підручник для студ. всіх напрямів галузі знань "Економіка і підприємництво" вищих навч. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Тернопільський національний економічний ун-т / Є.П. Качан (ред.). — Т. : ТНЕУ, 2009. — 664с.

24. Регіональна економіка: посіб. для самот. роботи та практ. занять:робочий зошит / [Тараненко І. В., Дашевська О. В., Яременко С. С., Литвиненко О. Г.] /Дніпропетровський ун-т економіки та права — Д. : ДУЕП, 2009. — 216с.

25. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. / Київський національний торговельно-економічний ун-т / Н. П. Ващенко (уклад.), Т. В. Мірзодаєва (уклад.). — К. : КНТЕУ, 2008. — 279с.

26. Регіональна економіка. Практикум: [навч. посібник] / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи

Національного банку України" / Б. А. Дадашев (уклад.). — Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008.— 82с.

27. Регіональна економіка: Словник-довідник / О. Д. Богорад, О. М. Невелєв, В. М. Падалка, М. В. Підмогильний./ НДІ соціально-економічних проблем міста (НДІСЕП). — К. : НДІСЕП, 2004. — 346с.

28. Регіональна економіка: тексти лекцій / [Ольшанська О. В., Фащевський М. І., Білоконь І. В., Пітюренко Ю. І., Цибуляк В. П., Чук Л. Г., Заяць Т. А., Краєвий О. Д., Коценко К. Ф., Бойко Н. О.]; за заг. ред. М. І. Фащевського, О. В. Ольшанської; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". — К. : КНЕУ, 2009. — 330 с.

29. Регіональна економіка: тест. завдання з курсу та індивід. планув. навч. дисципліни для студ. спец. "Облік і аудит", "Економічна кібернетика", "Маркетинг", "Фінанси і кредит" ("Фінанси" і "Банківська справа"), "Міжнародні відносини", "Менеджмент", "Економіка підприємства" / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / Б.Ф. Заблоцький (уклад.), І.І. Герасимова (уклад.) — Л. : ЛКА, 2009. — 55с.

30. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка України: Навч. посіб. / Тернопільський держ. економічний ун-т / Є.П. Качан (ред.). — Т. : Економічна думка, 2005. — 310с.

31. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: підручник / [Ковалевський В. В., Михайлюк О. Л., Семенов В. Ф., Єгоров О. П., Улибіна В. О.]; под ред. В. В. Ковалевського — 9-те вид., переробл. і допов. — К. : Знання, 2009. — 374с.

32. Семенов В.Ф. Регіональна економіка: Навчальний посібник / В.Ф. Семенов — К.: "МП Леся", 2008. — 596с.

33. Статистичний збірник "Регіони України" / За ред.. О.Г. Осауленка. — Ч. 1 — К. — 2010. — 367с.

34. Статистичний збірник "Регіони України" / За ред.. О.Г. Осауленка. — Ч. 2 — К. — 2010. — 804.

35. Статистичний щорічник України за 2009 рік: довідкове видання / Державний комітет статистики України; . — К.: Державне підприємство "Інформаційно-аналітичне агенство", 2010. -566с.

36. Хвесик М. А. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл / Хвесик М. А., Горбач Л. М., Пастушенко П. П. — К. : Кондор, 2005. — 344с.

37. Чернюк Л. Г. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посіб. для дистанц. навчання / Л. Г. Чернюк, Д. В. Клиновий / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Ун-т "Україна", 2005. — 245с. — (Мережа дистанційного навчання).

38. Шемаєва Людмила Григорівна, Ушкальов Володимир Васильович. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Конспект лекцій / Л.Г. Шемаєва, В. В. Ушкальов / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. — 74с.

Додаткова література

1. Долішній Мар'ян Іванович. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети / М.І. Долішній/ НАН України; Інститут регіональних досліджень. — К. : Наукова думка, 2006. — 512с.

2. Національний атлас України / НАН України; Інститут географії; Державна служба геодезії, картографії та кадастру / Борис Євгенович Патон (голова ред.кол.), Леонід Григорович Руденко (голов.ред.Нац.атласу України). — К. : Державне науково-виробниче підприємство "Картографія", 2007. — 435с. Національний атлас України / НАН України / Борис Євгенович Патон (голова ред.кол.). — К. : Картографія, 2009. — 435с.

3. Національний класифікатор ДК 009: 2005 "Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) від 26.12.2005".

4. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України / Є. О. Маруняк Є. О. ; під ред. Л.Г. Руденко. — К. : Реферат, 2007. — 224с.
5. Ринкова трансформація господарства регіону (кластерний підхід): навч. посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. / [Заболотний Г. М., Дідик О. М., Захарченко В. І., Ступницький А. М.]. — Вінниця : Видавничий відділ ВДАУ, 2006. — 395с.
6. Уварова Г.Є. Навчально – методичний комплекс дисципліни ”Розміщення продуктивних сил” / Г.Є. Уварова. - ІЕП ”КРОК”, 2000. – 60с.
7. Уманець Т. В. Регіональний економічний розвиток України:теоретичні основи управління, інтегральна оцінка, діагностика: [монографія] / Т.В. Уманець — Донецьк : Вік, 2007. — 340с.
8. Електронний ресурс: Державний комітет статистики України: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ЗМІСТ

1.	Пояснювальна записка.....	3
2.	Тематичний план дисципліни.....	8
3.	Зміст програми.....	10
4.	Орієнтовні питання до іспиту.....	35
5.	Порядок поточного і підсумкового контролю знань.....	38
6.	Література.....	42



Підписано до друку 03.07.2013 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. др. арк. 2,84. Обл.-вид. арк. 1,59
Наклад 100 прим. Зам. № 368.
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 1101 від 29.10.2002. (044) 234-75-87
Віддруковано в друкарні Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова (044) 239-30-26